

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ AUDİTORLAR PALATASI

HAQSIZ RƏQABƏTƏ QARŞI MÜBARİZƏ ÜZRƏ HESABATLILIQ VƏ ONUN NÜMUNƏVİ FORMASI

(Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası Şurasının 2023-cü il 13 aprel tarixli
355/3 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir)

Hazırlayanlar:

*Haqsız rəqabətə qarşı mübarizə
üzrə komitənin sədri*

Qoşqar Əhmədov

*Haqsız rəqabətə qarşı mübarizə
idarəsinin rəisi*

Rövşən Cəfərli

Rəyçi:

*Palata sədrinin elmi-metodik
məsələlər üzrə müşaviri*

Nəcəf Talıbov

*Auditorlar Palatasının Şurasının
üzvü, sərbəst auditor*

Altay Cəfərov

BAKI - 2023

HAQSIZ RƏQABƏTƏ QARŞI MÜBARİZƏ ÜZRƏ HESABATLILIQ VƏ ONUN NÜMUNƏVİ FORMASI

GİRİŞ

“Auditor Xidməti Haqqında” və “Haqsız Rəqabət Haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunlarının tələblərindən irəli gələn vəzifələrin icrasını təmin etmək məqsədilə, Azərbaycan Respublikasında Auditor Fəaliyyətinin İnkişaf Konsepsiyasında (2021-2030-cü illər) həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrasının təqvim planının 7.5-ci “Haqsız rəqabətin aradan qaldırılması haqqında metodiki vəsaitlərin təkmilləşdirilməsi”, 14.5-ci “Palatanın reqlamləşdirici və metodik materiallarının mütəmadi olaraq yenilənməsi” və 15.3-cü “Auditorların auditor xidməti bazarında yol verdikləri haqsız rəqabət, dempinq və digər qeyri-qanuni hərəkətlərə görə məsuliyyət tədbirləri sisteminin təkmilləşdirilməsi” bəndlərinə və Auditorlar Palatasının 2023-cü il üzrə iş planının 1.2-ci “Auditor fəaliyyəti ilə əlaqədar təlimatlar, tövsiyələr, metodik göstəriş və şərhlərin hazırlanması” bəndinə əsasən “Haqsız Rəqabətə Qarşı Mübarizə üzrə Hesabatlılıq və Onun Nümunəvi Forması” hazırlanmışdır.

I BÖLMƏ: RƏQABƏTİN TƏRİFİ VƏ HAQSIZ RƏQABƏT

1.1. Rəqabət nədir və onun peşəyə müsbət təsiri barədə məlumat

Auditor peşəsi baxımından rəqabət - xidmət bazarlarında fəaliyyət göstərən peşə/mənsublarının öz aralarında sərbəst şəkildə iqtisadi qərarlar qəbul etməyə şərait yaradan bir imkandır.

Bu mənada peşəmizdə rəqabət aşağıdakıları özündə ehtiva edir:

- Səmərəliliyi təmin edilməsi;
- Xidmətin inkişafının təşviqi;
- Sifarişçilərə daha keyfiyyətli xidmət göstərilməsinin təminatı;
- İnstitusionallaşmanın təşviqi;
- İqtisadi gücün bir neçə əldə cəmləşməsinin (inhisarçılığın) qarşısının alınması.

Peşədə rəqabətin etik normalardan kənara çıxılaraq qanunla müəyyən edilmiş qaydalara zidd şəkildə həyata keçirilməsi isə “haqsız rəqabət” halının yaranmasına səbəb olur.

1.2. Haqsız rəqabətin tərifi və haqsız rəqabət sayılan hallar

Haqsız rəqabət, peşə mənsuqlarının/üzlərinin bir-biri və sifarişçi ilə olan münasibətlərinə təsir edən aldadıcı və ya digər formalarda etik normalara zidd olan davranışları və ya peşə əməllərini ifadə edir.

Beləliklə, haqsız rəqabət - yuxarıda qeyd olunan və faydaları sadalanan sağlam rəqabətin qarşısını alır. Haqsız rəqabətlə mübarizədəki məqsəd, rəqabətin qarşısını almaq və ya azaltmaq deyil, rəqabəti pozmaq və rəqabətin düzgün şəkildə müəyyən edilmiş qaydalar çərçivəsində aparılmasını təmin etməkdir. Bu səbəbdən də haqsız rəqabətə qarşı mübarizə aparmaq, haqsız rəqabətin qarşısını almaq lazımdır.

Haqsız rəqabətin qarşısını almaq mümkün olmazsa:

- Xidmətin keyfiyyəti aşağı düşər;
- Palata ictimaiyyət qarşısında nüfuzunu itirər və söz sahibi olması çətinləşər;
- Peşə mənsuqlarının/üzlərinin sifarişçilərinin qarşısında imicinin aşağı düşməsi və etibarın itirilməsi baş verər;
- Peşə mənsuqlarının/üzlərinin iqtisadi itkiləri artar;
- Qaydalara zidd sifarişlərin əldə edilməsinə imkan artar;
- Həmkarlar arasında peşəkar və sosial həmrəylik pisləşər;
- Etik qaydalar pozular.

Aşağıda qeyd olunan hallar haqsız rəqabət kimi qəbul edilir:

a) Beynəlxalq Audit Standartlarına, Auditorların Müstəqillik Qaydalarına və Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) riayət etməmək, peşə fəaliyyətinin həyata keçirilməsində peşəkarlıq göstərməmək;

b) Başqa bir peşə mənsubu/üzvü ilə müqavilə bağlamış işəgötürənləri mövcud müqavilələrə zidd hərəkətlərə və ya müqavilə bağlamaq üçün bu müqavilələrə xitam verməyə yönəltmək;

c) İcazəsiz fəaliyyət göstərmək, icazələri ləğv olunduğu halda birbaşa və ya dolayı yolla peşə fəaliyyətini davam etdirmək və ya fəaliyyəti müvəqqəti dayandırılmış olsa da, peşə fəaliyyətini birbaşa davam etdirmək;

ç) İcazəsi ləğv olunduğu və ya fəaliyyəti müvəqqəti dayandırıldığı halda, öz adlarında, elanlarında və reklamlarında peşəkar fəaliyyətlə məşğul olduqları təəssüratı yaradacaq söz və ya ifadələrdən istifadə etmək;

d) Peşəkar icazənin icarəyə götürülməsi və ya müxtəlif imtiyazlar verməklə peşə mənsubu/üzvü olmayan şəxslərə fəaliyyət göstərmək imkanı yaratmaq;

e) Peşəsi üzrə işləməsi qadağan olunan şəxsləri işə götürmək və ya bu şəxslərlə hər hansı bir şəkildə birbaşa və ya dolayısi ilə əməkdaşlıq etmək;

f) Üçüncü şəxsləri çaşdıracaq şəkildə saxta sənədlərin verilməsini və təsdiqlənməsini həyata keçirmək;

g) Başqa bir peşə mənsubunun/üzvünün işçilərinə və digər köməkçi şəxslərinə işlərini yerinə yetirərkən öz öhdəliklərinə zidd hərəkət etmələrinə səbəb ola biləcək şəkildə birbaşa və ya dolayı imtiyazlar vermək və ya təklif etmək;

ğ) Başqa bir peşə mənsubunun/üzvünün işçilərinə və digər köməkçilərinə peşə mənsublalarının / üzvlərinin və ya işəgötürənlərin kommersiya sirlərini hər hansı bir vasitə ilə ələ keçirməsi və ya açıqlaması üçün göstəriş vermək;

h) Tabelikdə işləyən peşə mənsubları/üzvləri (mütəxəssisləri) baxımından eyni vaxtda birdən çox işdə peşəkar öhdəliklər götürmək;

ı) Qanunvericiliyin müddəalarının məcburi qaydalarını pozmaqla peşə mənsublalarına/üzvlərinə qarşı haqsız üstünlük əldə etmək.

II BÖLMƏ: HAQSIZ RƏQABƏTƏ QARŞI MÜBARİZƏ ÜZRƏ HESABATLILIQ

2.1. Komitənin görülmüş işlərə dair hesabatı dövrü (yarımillik və illik) tərtib edilir və nöbəti ayın 10 kimi Palata rəhbərliyinə təqdim edilir.

2.2. Hesabatın nümunəvi forması bu sənədə əlavə edilir (ƏLAVƏ 1)